

เทศน์เช้า วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๓

พระอาจารย์สงบ มนัสสนุโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ วันนี้วันพระ

วันพระ เห็นไหม ชาวพุทธมีลูกมีหลาน พ่อแม่ที่ฉลาด เกิดในประเทศอันสมควร
เกิดในประเทศอันสมควร เกิดในประเทศไทย ประเทศไทยนะ ความอุดมสมบูรณ์ของ
สภาวะแวดล้อมที่ดีที่สุด เกิดในครอบครัว เกิดในพ่อแม่ที่เป็นสัมมาทิฐิ พาลูกหลานมา
วัดใจ สิ่งที่เกิดในประเทศ ประเทศอันสมควร

วันนี้วันพระ ถ้าวันพระนะ ชาวพุทธ ชาวพุทธ เห็นไหม พาลูกหลานไปวัด ถ้าไปวัดขึ้นมา
เพื่อให้ซึมซับ ความซึมซับอันนั้น แล้วเวลาพ่อแม่สั่งสอน ถ้าลูกมันไม่เชื่อฟังก็บอก
“พระพุทธเจ้าสอน ครูบาอาจารย์สอน” ถ้าครูบาอาจารย์สอน คนเราชาวพุทธเรามีพ่อแม่ มี
อุปัชฌาย์อาจารย์ เวลาอุปัชฌาย์อาจารย์เป็นพ่อแม่คนที่สองใจ พ่อแม่คนที่สองคือฝึกหัด คือ
อบรมสั่งสอนให้รู้จักผิดชอบชั่วดี ถ้ารู้จักผิดชอบชั่วดี ลูกของเรา เราไม่ต้องการให้ทำผิดพลาด
ทั้งสิ้น ไม่ต้องการให้ตกไปเป็นเครื่องมือของใคร

ถ้าไม่ตกเป็นเครื่องมือของใคร ให้เขาฝึกหัดสติ ฝึกหัดปัญญาของเราขึ้นมา ถ้าฝึกหัด
ขึ้นมา เห็นไหม ชาวไร่ ชาวนาเขา ลูกหลานชาวไร่ชาวนาเขาช่วยพ่อช่วยแม่ ช่วยปลูกผัก ปลูก
หญ้า มันก็มีพื้นฐานของมัน นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเป็นชาวพุทธ ชาวพุทธ เราปลูกฝังไว้กับ
ลูกหลานของเรา ลูกหลานของเรา **พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก พ่อแม่เป็นพระ
อรหันต์ของลูก** แต่หัวใจของเราละ หัวใจของเรา เราก็ต้องปรารถนา เราปรารถนาความสุข
เกลียดความทุกข์

คนเกิดมากรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เวลาเกิดมา เกิดมาในพ่อแม่เดียวกัน พ่อแม่
เวลาลูกคนแรกเห่อมากเลยนะ เอาอะไรก็ได้ทั้งสิ้น พอคนต่อๆ ไปมันก็รักเหมือนกันนั่นแหละ
แต่ไม่เห่อ พอไม่เห่อจะ ใ้ลูกมันก็คิดว่าพ่อแม่ไม่รัก พ่อแม่ไม่รัก เป็นไปไม่ได้หรอกว่าพ่อแม่ไม่

รัก สายโลหิต เลือดเนื้อเชื้อไข เวลาลูกมาบวช มาบวชพระ เห็นใหม่ เลือดเนื้อเชื้อไขมาค้าจุน
ศาสนา คำโพธิ์ คำโพธิ์ พ่อแม่ได้บุญ ได้บุญก็ตรงนั้นไงได้บุญนะ

ถ้าเป็นพ่อ เห็นใหม่ เป็นอุปัชฌาย์อาจารย์ ได้บวชได้เรียนมาแล้ว ลูกหลานมันก็ได้บวช
ได้เรียนมา ถ้าได้บวชได้เรียนมา บัณฑิต บัณฑิต บัณฑิตเป็นผู้รู้เท่าทันอารมณ์ของตนไง เป็น
บัณฑิต เป็นบัณฑิต เห็นใหม่ ทิด ทิดเป็นบัณฑิต บัณฑิต เห็นใหม่ เป็นคนสุข สุขใหม่ สุขหรือ
เปล่า เวลาบวชแล้วมันสุขหรือไม่ เวลาบวชแล้วเราได้ประพฤติปฏิบัติธรรมให้หัวใจเราสุขขึ้นมา
บ้างหรือไม่ ถ้าหัวใจเรามันยังดิบอยู่ไง ดิบอยู่มันก็มีความทุกข์ความยากในหัวใจนั้นไง

เวลา เห็นใหม่ ต้นไม้พิษ มันคายพิษออกมา คายพิษแต่ความทุกข์ความยากมาในหัวใจ
ของเรา ต้นไม้ในหัวใจของเรามันมีกิเลสต้นหาความทะยานอยาก เวลากิเลสต้นหาความ
ทะยานอยากเราไม่รู้เท่าทันมัน เวลาคายพิษออกมานะมันอบรมบ่มเพาะะ ดอง ดอง ดองหัวใจ
เราทุกข์เรายากขึ้นมา เห็นใหม่

ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา นี่มันการศึกษา ศึกษา ศึกษามาเป็นทฤษฎี เวลาพระ
กรรมฐาน ครอบครวักรรมฐานเขาบอกว่ามันฉลาดกา ฉลาดกา ฉลาดกา คนซื่อยามาไม่อ่าน
ฉลาดกา ก็ซื่อไม่ถูกเหมือนกัน เวลาอ่านฉลาดกาก็ไปติดที่ฉลาดกานั้นนะ ไม่เคยใช้ยานั้นเลย
แล้วเวลาปฏิบัติไปแล้วว่างๆ ว่างๆ มันว่างๆ ลูกชาวไร่ ชาวนาเขาก็ปลูกพืช ปลูกผัก ปลูกหญ้า
ได้ทั้งสิ้น ชาวพุทธเรา เห็นใหม่ ศึกษามาแล้วมันก็มีวัฒนธรรมประเพณีในใจของมัน แต่ถ้าเวลา
มันทุกข์มันยากขึ้นมา ธรรมโอสถ มันต้องสดๆ ร้อนๆ ใจ มันต้องมีหนกมีเบาใจ

เวลาที่เราสะดวก เราสบายอยู่ ธรรมะ ธรรมะเป็นบุญกุศลเป็นการทำคุณงามความดี
ของเราใจ เวลาอกุศลใจ เวลาต้นไม้พิษมันคายพิษออกมาในใจของเราใจ เวลาคายขึ้นมาแล้วทำ
อย่างไร ฉลาดกามันแก้ไม่ได้แล้วแหละ พอฉลาดกามันแก้ไม่ได้เราต้องเนือยา เนือยาคืออะไร
เนือยาคือสติปัญญาของเราหนิง ถ้าสติปัญญาของเรามันยับยั้งได้ ยับยั้งได้

หลวงตาท่านสอนประจำ ฝ่ามือสามารถกั้นลมพายุได้ ฝ่ามือเนะ สติของเรา ฝึกหัดสติ
ของเรา ทางโลกเขายังอบรมสั่งสอนกัน ก่อนที่จะคิดจะพูดอะไร ให้นับ ๑ - ๑๐ นับ ๑ - ๑๐ ก่อน
ก็ตั้งสติไว้ก่อนใจ อะไรมันควร ไม่ควร

คนเราเกิดมานะมีค่าเท่ากัน มีปากมาเป็นขวาน ถากเขาไปทั่ว แต่มันไม่ถากกิเลสมันนะ เวลากิเลสมันถากกิเลสของเจานะ เห็นโทษคนอื่นมันเห็นได้ง่าย โทษของตัวเองเห็นได้ยาก เวลานั่งสมาธิ นั่งสมาธิก็เพื่อเห็นโทษของตน เห็นโทษของตน เวลาทำงานสิ่งใดก็ทำแล้วทิ้งสิ้น งานอะไรทำได้ทิ้งสิ้น เก่งหมดนะ แต่งานนั่งเฉยๆ ทำไม่ได้ นั่งนิ่งๆ นั่งนิ่งๆ เอาใจของตนให้อยู่ได้นะ ถ้าใครทำได้ ใครทำได้คุณค่ามันเกิดที่นี่

คนเราเกิดมามีกายกับใจ กายกับใจ เวลาสวดมนต์สวดพร นะโม ตัสสะ นะโม ตัสสะ นะโม นะโมทั้งนั้นนะ เวลานะโม เห็นไหม หัวใจ มโนวิญญาณ เจตนาที่เกิดจากใจ เกิดจากใจ มันลึกซึ้งกว่านั้นไง มันเป็นต้นเหตุ สิ่งที่ยังจะเกิดขึ้นมันเกิดจากมโนกรรมนั้นนะมันเป็นต้นเหตุ แล้วเราก็มารับ ดับไฟป่า ดับไฟป่า เก็บแต่ใบไม้ ใบหญ้าไฉน มันผิวเผินไฉน

นี่ไงเวลาต้นเหตุ ต้นเหตุ ต้นเหตุมันอยู่ที่เจตนา อยู่ที่ต้นข้าวหัวใจนี้ ต้นข้าวหัวใจนี้ คนเกิดมาจากธรรมชาติ **อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา** คนเกิดมีอวิชชาเกิด อธิบายกันไฉนว่า มันคือความไม่รู้ ไม่รู้ รู้! แต่รู้ผิดๆ ความไม่รู้ รู้ผิดๆ แล้วชอบนะ มันเข้ากับจริตนิสัยของใคร โทสจริต โมหจริต โลกจริต เวลาโลกจริตก็ใช้พวกโลกจริต ลุ่มหลงไป คล้อยตามเขาไปเลย ยังไม่ทันไรมันคล้อยตามไปแล้ว มันคล้อยตามเขาไปก่อน โดยที่ยังไม่ได้คิดเลย แล้วมันคิดคล้อยตามเขาไป คล้อยตามเขาไป คล้อยตามเขา เขาคือใคร?

เวลาเขามันอยู่ข้างนอกนะ ใ้คนนั้นใครจะมาหลอกเรา เราฉลาดมากมายใครจะมาหลอกเรา แต่เวลากิเลสมันหลอกนะเชื่อ นี่ไงที่ว่าเวลาจะเอาจริงเอาจริงขึ้นมา นั่งสมาธิภาวนา ขึ้นมาก็เพื่อหัวใจของตนไง เพื่อรักษาหัวใจของตน แต่! แต่มันทำได้ยาก ทำได้ยากไง ให้ไปทำงานอย่างอื่นเถอะ ให้ชุดดินทำงานกสิกรรม ยิ่งดีกว่ามานั่งเฉยๆ นั่งไม่ไหว นั่งไม่ไหว

เพราะจิตใจมันเป็นของละเอียดอ่อน มันนุ่มนวล มันมีคุณค่าในตัวของมัน มันเป็นสิ่งที่มีชีวิตนะ สิ่งมีชีวิตที่ไม่มีวิญญาณครอง แต่ของเราที่มีวิญญาณครองนะ แล้ววิญญาณเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เห็นไหม มันหมุนเวียนเปลี่ยนไป เห็นไหม

คุณงามความดีของเรา เราบังคับ เราพยายามฝืนทนของเรา เพราะมันดีเหนือโลกไฉน มันดีเหนือโลก เวลาทำหน้าที่การงานก็เป็นความทุกข์ เวลานั่งสมาธิ เดินจงกรมมันยิ่งทุกข์เข้าไปใหญ่เลย ก็ไหนว่าปฏิบัติแล้วมันไม่ทุกข์ไฉน ทุกข์ดับทุกข์ไฉน เวลาไฟมันไหม้ขึ้นมา เอาน้ำมันดับ

ไฉน แล้วน้ำของเรามันมีน้อยไป ดับมันไม่ได้ ความร้อนมันกระพือเข้ามาโดนกระทบตัวเรา ยิ่งหนีมันใหญ่เลย ไม่สู้ ไม่มีการกระทำใด คือคนที่ไม่มีวาสนา

ถ้าคนมีวาสนานะมันมีขวัญ มีกำลังใจ มีความมุมานะ แล้วเวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติ มันศึกษาแล้ว แหม! มันอยากทำ มันอยากทำไป มันอยากทำ มันอยากทำให้คนอื่นชี้แนะ มันอยากให้คนอื่นบอก อยากให้คนอื่นชักนำ อยากให้คนอื่นชักจูงไป เห็นไหม แล้วครูบาอาจารย์เหมือนไม้เท้า เห็นไหม ท่านไปข้างหน้าแล้วถ้ามันทำได้จริงใจ ใครจะเอาชีวิตทั้งชีวิตมาทิ้งเปล่าๆ

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติมาทั้งชีวิต แต่ชีวิตของเรา ชีวิตของเรา ชีวิตมันมีค่า ก็บอกว่าชีวิตมีค่า ชีวิตมีค่า แล้วเอาไปทิ้งเปล่าๆ ทิ้งไปเลยหรือ ไปบวชไปเรียน ไปหมกมุ่นอยู่ในป่าในเขา ไม่รู้อะไรเลย นั่นนะรู้ รู้แจ้งแทงทะลุในใจของตน

ไฉนที่ว่าคุณรู้มาก ความรู้มาก จำเข้ามาทั้งนั้นนะ เวลาศึกษาเล่าเรียน ปริยัติทรงจำ ธรรมวินัยไว้ ศึกษามาแล้วทรงจำไว้ ทรงจำไว้ ทรงจำไว้ยังมีค่าขนาดนั้นนะ ทรงจำไว้ละ มันยังเวลาทุกข์เวลายาก เวลาระลึกถึงธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้หมดแล้ว สัจจะ อริยสัจจะครบจำไว้หมดแล้ว เราต่างหากเกิดตลอดออกจากความจริงอันนั้นมาแล้วก็มาทุกข์ ทุกข์อยู่เนี่ย

ถ้าเราพยายามเข้าไปสู่สัจจะอันนั้น มันก็เป็นเช่นนั้นเอง มันก็เป็นเช่นนั้นนะ มันเป็นไปตามวิญญะ ตามวิญญะ เด็กน้อย เห็นไหม มันสนุกเพลิดเพลินของมัน ตามวิญญะของมัน เวลาโตขึ้นมา มันต้องมีการศึกษา แล้วมันต้องชวนขยายหาหน้าที่การงานของเขา ถ้าเขาไม่มีงานทำ เขาไม่มีงานเลี้ยงชีพ เขาจะอยู่ของเขาได้อย่างไร เฉพาะคนคนเดียว ตามวิญญะนั้นมันก็เปลี่ยนแปลงไปเยอะแล้ว

เวลาตามวิญญะ เวลาเด็กน้อยกับผู้ใหญ่มันทะเลาะกัน เกียงกันอยู่นั้นนะ ของใครถูก ใครถูก เราก็ว่ามันถูกก่อน แล้วมันถูกแล้วให้มันฝึกหัดขึ้นมา มันโตขึ้นมา มันจะเอาความรับผิดชอบ ความรับผิดชอบของมัน มันจะรู้ของมัน แล้วเวลาสุดท้ายนะ เวลาสุดท้ายเวลาแก่เฒ่าขึ้นมา หายใจก็หายใจได้ลำบาก ต้องเอาออกซิเจนมาไว้ที่ปลายจมูก ช่วยกัน ช่วยกันไง หายใจของเราเป็นงานอันยิ่งใหญ่เลย เห็นไหม

เราอยู่กับครูบาอาจารย์มานะ เขาบอกว่าเวลาทำงาน ทำงานก็ว่าเป็นงานเป็นการมัน ทุกข์มันยากไง ท่านบอกเลยภักติก ภักติก เวลาเคี้ยวนี้ก็คืองานอันหนึ่งนะ เวลางานเคี้ยว งาน ตี๋ม งานกิน แหม! งานมันง่าย ไฉนงานทำหน้าที่การงาน งานเหมือนกัน ธรรมะมองว่าเป็นหน้าที่ การงานเหมือนกัน

ดูสิเราแข็งแรง สุขภาพกายแข็งแรง ทำอะไรสิ่งใดโรครภัยไข้เจ็บก็มีน้อย เวลาสุขภาพกาย ของเรากล้ามเนื้ออ่อนแรง กล้ามเนื้ออ่อนแรง ทำอะไรไม่ได้เลย กล้ามเนื้ออ่อนแรง ใจแหม! มัน คิดนะอยากจะทำ แต่มันลุกไม่ได้ มันไปไม่ได้ ไปไม่ได้ทั้งสิ้น ถึงตอนนั้นแล้วค่อยมาเห็นคุณค่า ของมันไ

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจที่มันยังทำได้ ทำได้ เราพยายามของเรานะ ทำอะไรนะ ธรรมโอสถ ธรรมโอสถ ต้นไม้ ต้นไม้เขารอดน้ำพรวนดินที่โคน แต่ผลมันจะออกที่ปลาย ชีวิตของเรา ก็ เหมือนกัน เราลงทุนลงแรง รอดน้ำพรวนดินหัวใจของเรา มันทุกข์มันยาก มันลำบากลำบากขนาด ไหน ผลมันออกมาคือความสุขใจ ผลมันออกมาแล้ว

คนเราเกิดมาต้องมีหน้าที่การงาน การเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหว การเดินจงกรม การนั่ง สมาธิภาวนามันทำให้ร่างกายแข็งแรงนะ แล้วถ้าทำหัวใจของเราให้มันเข้มแข็งขึ้นมาได้ เข้มแข็ง ที่ไหน เข้มแข็งก็วัดที่ใจเรานี่ไง เวลาเราอ่อนข้อไปตามกับมันแล้วผลมันคืออะไร เวลามันรู้สึกนึก คิดเราคิดตามมันไป ยอมจำนนกับมัน ผลมันคืออะไร ผลมันคือเศร้าหมอง ยิ่งคิดมากเท่าไร มันสรุปด้วยความเศร้าหมองนะ

แต่ถ้าเราฝืนมัน ทนมัน เราฝืน เราทน เราตั้ง เราพยายามได้ตอบ เราพยายามหาเหตุผล ที่ดีกว่า มันเป็นความชอบเลย เป็นเหนื่อยชอบในความรู้สึกนึกคิดนั้นมาก แต่ผลของมันเราชนะ เราชนะ ชนะต้นไม้พิษ คายผลที่ความเป็นพิษ ก็เลศตมหาความทะยานอยากมันดึงหัวใจเราไป ตามมันไ

วันพระ วันพระ วันผู้ประเสริฐ เวลาคนเราเกิดมาก็ได้ต้นไม้มาต้นหนึ่ง เกิดมาจากห้อง พ่อ ห้องแม่ก็ร่างกายนี้ ต้นไม้ต้นนี้ต้นหนึ่ง แล้วเราจะบำรุงรักษามันอย่างไร ถ้าบำรุงรักษาทาง โลก ประสบความสำเร็จในชีวิต ประสบความสำเร็จทุกอย่างหมดเลย สมบัติสาธารณะ

คู่มือค่าของเงินในประเทศมันก็เป็นค่าของเงินในประเทศนี้ ใครที่มีสติมีปัญญาเล็กน้อย
แค่นั้น ก็หาผลประโยชน์ได้จากตรงนั้น หาผลประโยชน์จากตรงนั้นแล้วมันใช้ประโยชน์ในชีวิต
ของเรา ครอบครัวของเรา เห็นไหม แล้วยังมาสร้างบุญกุศลได้อีกด้วยนะถ้าคนฉลาด ถ้าคนไม่
ฉลาดมันก็จะสมหมักหมมไว้อย่างนั้น

สิ่งที่เป็นประโยชน์สาธารณะ เราแสวงหาเป็นประโยชน์ของเรา ของเรา ของเราไป เวลา
ของเรา ถ้าเราได้เพิ่มบุญกุศล ได้ทำคุณงามความดีของเรา มันเกิดบารมี เกิดการสามัคคี เกิด
ความสุข ความสุขในสังคม แล้วความสุขในสังคมในหัวใจของเราได้เราเป็นคนให้ใช้ใหม่ สิ่ง
ที่เราแสวงหาเป็นของสาธารณะ เรามาเป็นของของเราได้ ของของเราได้เพราะอะไร เพราะว่า
เจตนาเป็นผู้ที่กระทำ แต่ผู้กระทำ ผลที่มันตก มันตกกับจิตดวงนั้นไง

พระโพธิสัตว์ทำความดีตั้งแต่ต้นไม่มีปลาย เห็นไหม ทำมาตลอดทั้งชีวิต ทำแล้วทำเล่า
ทำแล้วทำเล่า มันเพิ่มบารมีของมันขึ้นไป เพิ่มบารมีของมัน มันมีกำลังของมันขึ้นไป

เวลาเราเกิดมา พันธุกรรมของจิต พันธุกรรมของจิต บางคนเข้มแข็ง ยอดเยี่ยม บางคน
อ่อนโยน บางคนอ่อนแอ เป็นเหยื่อเขาตลอดไป เป็นเหยื่อ ทำไมมันเป็นอย่างนั้น ทำไมเป็นอย่าง
นั้น มันเป็นมาจากเวรจากกรรมนี้แหละ เป็นมาจาก เห็นไหม จิตใจที่เข้มแข็ง สิ่งที่ว่าสมบัติ
สาธารณะ เราทำเพื่อเรา ทำเพื่อเรา เห็นไหม

แล้วเวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราที่เป็นของจริง ของจริง ของที่
ยอดเยี่ยม เวลาท่านเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ท่านไม่เคยมาอวด ไม่ให้ใครเห็นด้วย พยายาม
หลบ พยายามซ่อน เราอยู่กับหลวงปู่เจี๊ยะ หลวงปู่เจี๊ยะเวลาท่านอยู่กับอาจารย์กงมา ท่าน
ประพฤติปฏิบัติมาจนได้ ๒ ชั้น ท่านยังไม่เคยพูดให้ใครฟัง ไม่เคยบอกใครเลย ท่านเล่าให้ฟังเอง
เล่าให้ฟังบอกเลย

“มันมีแรงขับเคลื่อนมากกว่า เพราะภาวนาไปแล้ว ได้ ๒ ชั้นแล้ว มันจะทำต่อไปอย่างไร แรง
ขับเคลื่อนอันนั้นขับเคลื่อนมากกว่า ต้องไปหาหลวงปู่มั่น ต้องไปหาหลวงปู่มั่น

พอขึ้นไปหาหลวงปู่มั่นที่เชียงใหม่ เล่าให้หลวงปู่มั่นฟังหมดเลย ท่านบอกเลย การ
ภาวนาของท่าน คนอื่นไม่มีสิทธิ์ได้รับฟัง ท่านพูดเอง ต้องหลวงปู่มั่นองค์เดียวเท่านั้น แล้วพอ
ขึ้นไปหาหลวงปู่มั่น เวลาไปถึงหลวงปู่มั่น ไปถึงอธิบายให้หลวงปู่มั่นฟัง

“ผมพิจารณาอย่างนี้ อย่างนี้ครับ แล้วให้ผมทำอย่างไรต่อ”

“ก็ทำแบบเดิมนั้นนะ”

แล้วท่านพูดกับเราเอง เห็นไหม “หลวงปู่มันไม่เห็นคัดค้านเราสักคำ หลวงปู่มันรับฟังไว้ แล้วไม่เคยคัดค้านเลย”” ถ้าไม่คัดค้านมันก็ถูกต้องดีงามไป

ถ้ามันคัดค้าน ต้นไม้รดที่โคน ผลออกที่ปลาย แล้วถ้ามันออกที่หัวใจนั้น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยายของเราเป็นชาวสวน ทำไร่นาสวนมาท่านชำนาญของท่าน แล้วลูกหลานของเราฝึกหัดให้เราปลูก ให้เราดูแลรักษาต้นไม้ต้นนั้น แล้วถ้าถูกต้อง พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยายเห็นการกระทำที่ถูกต้องก็เออใช่! เออใช่! แล้วทำอย่างไรต่อไปละ ฝึกหัดให้มันชำนาญ ฝึกหัดให้มันชำนาญ ทำให้มันมากขึ้น ทำให้มันเป็นประโยชน์ขึ้นมา เราทำของเราขึ้นมา

สิ่งที่เป็นกิเลสตัดทอนความทะยานอยากเป็นพิษเป็นภัยในหัวใจ ที่มันคายพิษ คายพิษเผาดวงใจนั้น โดยการกระทำ ด้วยมรรคญาณ เห็นไหม ด้วยภาวนามยปัญญา ปัญญาที่การชำระล้าง ทำลายความเป็นพิษอันนั้นออกไป ทำไปในหัวใจของตน มันก็เป็นความจริงในหัวใจ หลวงปู่เจี๊ยะอยู่แล้ว แล้วท่านเป็นคนไข้เข้มแข็งมาก จริงจังมาก แล้วเห็นการกระทำ อยู่กับครูบาอาจารย์ ไม่เล่าให้ใครฟังเลย ต้องหลวงปู่มันองค์เดียวเท่านั้น แล้วเวลาจะขึ้นไป คนดูแลภายนอกจะรู้หรือ รู้ว่าจริงหรือไม่จริงหรือ

ดูสิดูพ่อแม่พี่น้อง เห็นไหม ท่านเลี้ยงของท่านมาเอง พี่สาวเป็นคนดูแลรักษาน้องชายมาเอง ร้องไห้ร้องไห้เลย กลัวน้องชายจะลำบาก แต่! แต่หัวใจที่มันผ่องแผ้ว หัวใจที่มีคุณธรรมอันนั้นนะ ลำบากแค่ไหนมันทนได้ ความลำบากในการดำรงชีพ ลำบากทางปัจจัย ๔ เวลาท่านยังไม่บวช ครอบครัวของท่านมีฐานะ ใ้อโฮ! ทุกอย่างเพียบพร้อมไปหมด มีคนบริการหมดเลย แต่เวลาใจเป็นธรรม เป็นธรรมแล้วทั้งหมดเลย

ท่านเคยเล่าให้เราฟัง “หงบมิ่งรู้ใหม่ เป็นความลับอย่าบอกใครนะ กินข้าวกับกล้วย กินอะไรไม่ได้เลย เวลาได้กล้วยมา กินข้าวกับกล้วย ตอนไปอยู่กับหลวงปู่มันที่เสียงใหม่” นี่ท่านพูดให้เราฟัง เวลาท่านพูดให้เป็นคติ ให้เป็นการกระทำนะ แล้วเวลาความยิ่งใหญ่ เห็นไหม ไม่เห็นประโยชน์ข้างนอกจะมีอะไรดีขึ้นมาเลย ถ้าเป็นความจริงในหัวใจนั้น

วันนี้วันพระ เรามาวัดมาด้วยกัน มาทำกุศลของเรา นะ มาเพิ่มอำนาจวาสนา บารมี ในใจดวงนี้ ให้ใจดวงนี้มันเข้มแข็ง มันเข้มแข็งนะ แล้วให้มันแสวงหาความจริงในหัวใจ นี้ ฟังครูบาอาจารย์ฟังเพื่อศรัทธา เพื่อเป็นหัวหอกร เป็นแนวทางให้เราได้ค้นคว้า เวลา ค้นคว้าก็ค้นคว้ากลับมาที่ใจของเรา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่องกาลามสูตร อย่าเชื่อแม้แต่อาจารย์ ของตน อย่าเชื่อ อย่าเชื่อ ให้ค้นคว้า ให้หาความจริง แล้วถ้าเป็นจริง ความจริงอันนั้น ไม่ต้องเชื่อใคร บัจฉิตตัง สันติภูจฺจิกโก ทามกลางหัวใจนี้ เอวัง